

The Views of Students and Education Staff about Social Activities Intended for Students Who Receive Education in Rural Areas and Evaluation of the Students in Terms of Self-Esteem

Nail YILDIRIM*

ABSTRACT. The purpose of this research is to assess the 2008-2009 academic year implementation of social activities, which is developed for students enrolled in the primary schools that are located in rural areas, taking into account the conceptions of the students and the teachers as well as the self esteem of the students. The research is a descriptive action research that establishes the conditions present in the survey model as they are. A total of 842 students with 333 females and 509 males have participated in the activities to represent their schools in various branches. Examined in general, it is regarded significant that students have expressed that they have been considerably satisfied with these activities; however, they have felt sorry for losing. Teachers generally find the social activities of the students constructive for their education; however, it is also observed that they think social activities negatively affect the teaching. A significant difference is observed in the self esteem levels of the students for the benefit of those who have participated in the social activities with respect to the others who have not participated. The social activity which is the subject of this research can be implemented in schools located in rural residential areas.

Keywords: Primary schools located in rural areas, social activity model, self esteem

SUMMARY

Purpose and significance: Motivated by the fact that the students in rural areas are affected negatively from education, the subject of this research is a social activity model directed to these students living in those areas in question. The social activity model recommended to those areas is experimented in four academic years between 2003 and 2007 when the researcher was working as a school principal, and these implementation studies have been continuously improved. In these studies, sports and cultural activities predominantly take part. The purpose of this research is to assess the 2008-2009 academic year implementation of social activities model, which is developed for students enrolled in the primary schools that are located in rural areas, taking into account the conceptions of the students and the teachers as well as self esteem of the students.

Methods: The research is a descriptive action research that establishes the conditions present in the survey model as they are.

Results: When the opinions of the students are analyzed, they indicate that they are happy for having friends from other villages by means of this activity; they wish these activities are continued and they are happy; they have waited for these activities along the academic year; the activities made them feel successful, and valuable, and increased their self esteem; these activities made them love their school better agreeing at “completely” and “considerably” levels. The item of the questionnaire with which the students agree at “medium” level is “I feel sorry for losing in the competitions”. The students have verified this item by agreeing with the expression “I do not feel sorry for losing in the competitions” at “partially” level. It is observed that the students attribute meanings of winning and losing to the social activities. The teachers generally regard social activities constructive for the education of the students; however they think that these activities affect teaching in a negative way. This finding can be explained by the fact that the timing and duration of the social activities coincided with the midterm written examinations period. The teachers declared “indeterminate” for the item: “I think these activities bring financial burdens to the school”. When examined in general, education professionals declared “I considerably agree” ($x=4,039$) with the items in the questionnaire. A significant difference is observed in the self esteem levels of the students for the benefit of those who have participated in the social activities with respect to the others who have not participated ($t=8,349, p<.05$).

Discussion and Conclusion: There are 388 education professionals (administrators and teachers), a total of 5520 students with 2750 females and 2770 males in 27 schools located in rural areas of Tokat province. When the number of students participated in the social activities is analyzed, it is observed that a total of 842 students with 333 females and 509 males have participated in the activities to represent their schools in various branches. The students indicate that they are happy for having friends from other villages by means of this activity, and they wish these activities were continued, and they are happy. The teachers generally find the social activities constructive for the education of the students; however they also think these activities affect teaching negatively. A significant difference is observed in the self esteem levels of the students for the benefit of those who have participated in the social activities with respect to the others who have not participated.

* Assist. Prof. Dr. Nail YILDIRIM, Gaziosmanpasa University, nailsan60@hotmail.com.

Kırsal Bölgelerde Öğrenim Gören Öğrencilere Yönelik Sosyal Etkinlikler Hakkında Öğrenci, Öğretmen Görüşleri ve Öğrencilerin Özsaygıları Açısından Değerlendirilmesi

Nail YILDIRIM*

ÖZ. Araştırmanın Amacı, kırsal bölgelerde bulunan ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrenciler için geliştirilen sosyal etkinliklerin 2008-2009 öğretim yılı uygulamasının öğrenciler, öğretmenler görüşleri ve öğrencilerin özsaygıları açısından göre değerlendirilmesidir. Araştırma tarama modelinde var olan durumu olduğu gibi ortaya koyan betimsel bir eylem araştırmasıdır. Etkinliklerde, 333 kız, 509'u erkek olmak üzere toplam 842 öğrenci çeşitli dallarda okullarını temsil ederek görev almışlardır. Genel olarak bakıldığında öğrenciler bu etkinliklerden çoğu zaman düzeyinde memnun olduklarını ancak kaybetmekten üzüntü duyduklarını ifade etmeleri anlamlı görülmektedir. Öğretmenler öğrencilerin sosyal etkinliklerini genelde onların eğitimi adına olumlu bulurlarken, öğretimi de olumsuz yönde etkilediği görüşünde oldukları görülmektedir. Sosyal etkinliklere katılan öğrencilerle katılmayan öğrencilerin özsaygı derecelerinde katılanların lehine anlamlı bir fark görülmektedir. Bu araştırmanın konusu olan sosyal etkinlikler, kırsal yerleşim bölgelerinde bulunan okullarda uygulanabilir.

Anahtar Sözcükler: Kırsal Bölgelerde Bulunan İlköğretim Okulları, Sosyal Etkinlik Modeli, Özsaygı

GİRİŞ

İnsana, insan olmasından dolayı değer vermek ilköğretim aşamasında, sosyalleşme ile birlikte ortaya çıkmaktadır (Üste 2007). İlköğretim çağındaki bireylerin sosyo-kültürel ve psikolojik gelişmeleri, yetenek ve becerilerinin keşfedilip desteklenmesi ve buna bağlı olarak ileride meslek seçiminde karşılaşılabilecekleri problemlerin çözümü yönleriyle bakıldığında sosyal etkinliklerin ve kulüp çalışmalarının daha da önem kazandığı görülebilir. Ayrıca, bu çağdaki öğrencilere demokrasi bilincinin kazandırılması ve bu kulüpler içerisinde yapılacak çalışma ve etkinliklerle, bireylerin sivil toplum örgütlenmesi kavramlarını tanımasını, önemli bir gerçeklik olarak düşünülebilir. Bu anlamda akademik, pratik ve yaşamsal bir değere sahip olan sosyal etkinlikler, özünü oluşturan yaparak ve yaşayarak öğrenme ilkesiyle eğitim sisteminin istediği yönde doğal bir çalışma olanağı ve ortamı sağlamaktadır (Canbay, 2007).

Çağdaş bir okulun programında; öğrencilerin çok yönlü gelişmelerine katkıda bulunan sosyal ve kültürel etkinliklerin bulunması öngörülmektedir (Gültekin, 2007). Sosyal ve kültürel etkinlikler, program geliştirme sürecini doğrudan ya da dolaylı olarak besleyen destek etkinliklerdir. Bu etkinlikler, öğrencilerin kendi aralarındaki iletişimi ve etkileşimi geliştirmede katkı sağlamakta, eğitim amaçlarının gerçekleşmesinde etkin rol oynamaktadır (Varış, 1993).

Yukarıda sözü edilen öğrencilerin sosyal ve kültürel becerilerini ve yaratıcı yetilerini güçlendiren ders dışı etkinlikler, Türkiye’de okullarda Millî Eğitim Bakanlığı “İlköğretim Ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği” ile yürütülmektedir. Bu yönetmelikte sosyal etkinliklerin amacı, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak; öğrencilerin Atatürk İlke ve İnkılaplarına, Anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı yurttaşlar olarak yetişmelerine, yeteneklerini geliştirerek, kendi aralarında gerekli iletişim ve etkileşimi sağlamalarına katkıda bulunmaktır.

Bu amaçla öğrencilere;

- İnsan haklarına ve demokrasi ilkelerine saygı duyabilme,
- Kendini tanıyabilme, bireysel hedeflerini belirleyebilme, yeteneklerini geliştirebilme, bunları kendisinin ve toplumun yararına kullanabilme,
- Çevreyi koruma bilinciyle hareket edebilme,
- Kendine ve çevresindekilere güven duyabilme,
- Planlı çalışma alışkanlığı edinebilme, serbest zamanlarını etkin ve verimli değerlendirebilme,
- Girişimci olabilme ve bunu başarı ile sürdürebilme, yeni durum ve ortamlara uyabilme,
- Savurganlığı önleme ve tutumlu olabilme,

*Yrd. Doç. Dr. Nail YILDIRIM, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, nailsan60@hotmail.com.

- h) Bireysel farklılıklara saygılı olabilme; farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerleri hoşgörü ile karşılayabilme,
i) Aldığı görevi istekle yapabilme, sorumluluk alabilme,
j) Bireysel olarak veya başkalarıyla iş birliği içinde çevresindeki toplumsal sorunlarla ilgilenebilme ve bunların çözümüne katkı sağlayacak nitelikte projeler geliştirebilme ve uygulayabilme,
k) Grupça yapılan görevleri tamamlamak için istekle çalışabilme ve gruba karşı sorumluluk duyabilme gibi tutum, davranış ve becerilerin kazandırılmasına çalışılır (Resmi Gazete, 2005). Yönetmelikte görüldüğü gibi sosyal etkinlikler, öğrencilerin bir takım davranışları kazanmaları için birer öğrenme ortamı olarak görülmektedir.

Sosyal etkinlikler öğrencinin bir takım ihtiyaçlarının da karşılanmasına neden olmaktadır. İlköğretime devam eden öğrencilerin gelişim özelliklerine bağlı olarak sosyal gelişim alanlarına ilişkin bir takım ihtiyaçları bulunmaktadır. Bunlar;

1. Diğerleriyle birlikte olma ihtiyacı: Çocuklar arkadaş edinme ve arkadaşlarıyla birlikte olma ihtiyacı duyarlar.

2. Ait olma ihtiyacı: Bir gruba ait olma duygusu oldukça rahatlatıcıdır. Çocuklar bu yüzden “Bizim sınıf”, “Bizim okuma grubu”, “Bizim takım” gibi sözcükleri oldukça sık kullanırlar.

3. İş birliği içinde çalışma ihtiyacı: Başarıya ulaşma duygusu, bir grupla çalışarak tatmin edilebilir.

4. Sorumluluğu paylaşma ihtiyacı: Üzerine düşeni yapma, ya da bütünün bir parçasını tamamlama fikri, ilköğretim öğrencisi için oldukça önemlidir. Özellik sınıfta öğrenciler arasında sorunlar gözleniyorsa her üyenin katkısı ile tamamlanabilecek etkinlikler düzenlenebilir.

5. Sınıfın bir üyesi olarak önemli olduğunu hissetme ihtiyacı: Her çocuk, istedik davranışları fark edildiği ve pekiştirildiği zaman önemli olduğu duygusunu yaşar. Bu da öğrencinin iyi yapabildiği şeylerin görülüp, dikkat edilmesi ile mümkündür (Özyürek, 2001).

Sosyal gelişimle ilgili yukarıda açıklanan ihtiyaçlarının bilinmesinin yanı sıra çocuğun sosyal olarak sınıfa uyumlu olması isteniyorsa bazı becerilerinin de geliştirilmesi gerekir. Bu beceriler şunlardır (Worzby, J.C ve O'Rourke, K. 1989, akt: Yüksel; 2003). 1. İletişim becerileri; 2. Paylaşma becerileri; 3. Kurallara uyma becerileri; 4. İş birliği becerileri; 5. Hedef belirleme ve karar verme becerileridir.

Bilginin iletilmesindeki geleneksel rollerin yanında, örgün eğitimde yer alan okulların öğrencilerin psikolojik ve sosyal olarak gelişmeleri, doğruyu yanlıştan ayırt edebilmeleri ve olumlu tutum ve davranışlar geliştirebilmeleri için sosyal olanaklar yaratmaları gereklidir (Oral, 2002: 30). Ancak okulların psikolojik ve sosyal gelişim konusundaki yetersizlikleri, gelişmiş ülkelerde de eğitim sorunlarının arasında gösterilmektedir (Oliner ve Oliner, 1988. akt: Oral, 2002: 31).

Binbaşoğlu (2000), “Okulda dersler, her ne kadar öğretim programlarına ve öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine göre yapılırsa da bunların ulaşmadığı noktalar olabilir. Bu noktalara ulaşmak ve öğrencilerin, özellikle mesleki kişiliklerinin gelişmesine yardım edecek bilgi, beceri ve alışkanlıkları kazandırmak, ders dışı etkinliklerle gerçekleşir” ifadeleriyle sosyal etkinliklerin önemine işaret ederken programın öğrenci gereksinimlerine göre olması gerektiğini de vurgulamaktadır.

Ancak kırsalın kendi yapısı içinde var olan coğrafi, demografik, ekonomik ve sosyo kültürel dezavantajların kırsal eğitimi olumsuz yönde etkilediği bilinen bir gerçektir. Müfredat geliştirme çalışmalarında kırsal kesim koşullarının dikkate alınmadığı ve kırsal kesimdeki mevcut durumun kapsamlı irdelenmediği görülmektedir. Türkiye’de program geliştirme sürecinde kırsal kesim koşulları dikkate alınmamaktadır. Kırsal kesimde yaşayan ve kırsal kesimin önceliklerini en iyi şekilde irdeleyebilecek öğretmen, öğrenci ve veli paydaşlarının program geliştirme süreçlerine aktif katılımlarının sağlanmıyor olması; tepeden inme, kırsaldan kopuk ve gerçeklikten uzak programların uygulanmasına neden olmaktadır (Turan ve Garan, 2008).

Bu araştırmanın konusu, kırsal bölgelerde bulunan öğrencilerin bir takım eksikliklerden (malzeme eksikliği, oyun alanlarının azlığı, ailesine yardım etmesi, çalışmak durumunda kalması, dış dünyaya kapalı oluşu, kent yaşamındaki kültürel etkilerden uzak oluşu, sanatsal etkinliklerden yoksun oluşu vb.) kaynaklı olarak gelişim dönemlerinde olumsuz etkilenebileceğinden hareketle söz konusu bölgelerde öğrencilere yönelik olarak bir sosyal etkinlik modeli önerisidir. Bu bölgelere önerilen sosyal etkinlik modeli araştırmacının okul müdürlüğü yaptığı dönemlerde 2003-2007 yılları arasında dört öğretim yılında denenmiş ve uygulama çalışmaları sürekli iyileştirilmiştir. Bu çalışmalarda ağırlıklı olarak spor ve kültürel etkinlikler yer almaktadır.

Yetim (2000) sporun olumlu etkilerini şu şekilde sıralamaktadır: Spor, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın temel unsuru olan insanın beden ve ruh sağlığını geliştirmek, kişiliğin oluşumunu, karakter özelliklerinin gelişimini sağlamak, bilgi, beceri ve yetenek kazandırarak çevreye uyumu kolaylaştırmak, kişiler, toplumlar ve uluslararası dayanışma, kaynaşma ve barışı sağlamak, kişinin mücadele gücünü arttırmak yanında belirli kurallara göre, rekabet ölçüleri içerisinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma. Sporun bu olumlu etkilerinin yanı sıra sporcu öğrencilerin okul takımına girdikten sonra, derslerindeki başarı düzeylerinin %37.2 oranında 'orta', %32.3 oranında 'olumlu' yönde değiştiği görülmüştür. 'Olumsuz' ve 'çok olumsuz' şeklinde değişiklik olanların oranı %20.2'dir. Bu sonuca göre, toplumumuzda kabul görülenin aksine, sporun derslere olumsuz katkısından çok, olumlu katkısının olduğu görülmüştür. Sporcu öğrencilerin, okul takımına girdikten sonra, derslerinde meydana gelen olumlu değişikliklerin sebeplerinin basında, %26.3 oranı ile 'spor yapınca kendime olan güvenim arttığından' yer almıştır. Bunu takiben %18.1 oranı ile 'spor yaparak rahatladığımdan' ve %12.7 oranı ile 'spor yapınca motivasyonum arttığından' sebepleri yer almıştır (Çoban ve diğerleri, 2003).

Öğrencilerin sosyal etkinliklerinden birisi de yönetmelikte de geçen belirli gün ve haftaların kutlanmasıdır. Gültekin (2007) yapmış olduğu araştırma sonunda, öğretmenler ilköğretimde kutlanan belirli gün ve haftalar içinde en gerekli ve en işe vuruk olanının Atatürk Haftası olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, öğretmenler, ilköğretimde kutlanan belirli gün ve haftaların işe vurukluğunu gerekliliğine göre daha düşük bulmuşlardır.

Türkiye'de eğitim sisteminde akademik başarının ön plana çıktığı görülmektedir. Bu durum sosyal etkinliklere gerekli önemin verilmemesine neden olmaktadır. Duruhan ve Demir (2005)'in araştırma sonuçlarına göre; eğitici kol çalışmalarının hem devlet okullarında hem de özel okullarda istenilen düzeyde ve nitelikte yapılmadığı saptanmıştır.

Sosyal etkinliklere katılan öğrenciler kendileri ve sınıf arkadaşlarıyla daha olumlu ve anlamlı bağlar kuracaklardır. Bu tür etkinlikler, akademik konularda birlikte çalışma alışkanlığını kazandırır ve çocuklar arasında günbegün gelişen sosyal etkileşimleri artırır. Görülen istendik davranışlar üzerinde durulduğunda daha da olumlu alışkanlıklar gözlenir.

Bazı çalışmalarda, küçük yaş gruplarındaki çocukların sosyal davranışlarının belirli pekiştiricilere bağlı olmasına rağmen, ergenlik dönemindeki çocukların sosyal davranışlarının altında özsaygılarını yükseltme güdüsünün yattığı ortaya çıkarılmıştır (Bar-Tal, 1982; Froming, Allen ve Jensen, 1985. akt: Oral, 2002; 31). Özsaygı, bireyin özünü bir nesne olarak ele alıp onu değerlendirmesi sonucunda kendisi hakkında vardığı yargı ve geliştirdiği tutumdur (Doğru ve Peker, 2004; 316).

Birey, sosyal karşılaştırma yaparak diğerleri ile kendisini karşılaştırarak kendi yeterliklerini tayin eder. Yaklaşık altı yaşından itibaren başlayan sosyal karşılaştırmalar çocukların, yaşlılarından daha az yada daha çok yeterli oldukları hakkında bilgi vermeye başlar. Sosyal karşılaştırma yoluyla birey, çocukluktan itibaren insanların nasıl birbirinden farklı olduklarını anlayarak kültürel işlemi benimser ve bunu da yarışma yoluyla "kim en iyi, kim en hızlı" şeklinde yapar. Bu şekilde sosyal karşılaştırmalar, yaşla birlikte artar ve çocukların benlik saygısının şekillenmesinde çok önemli rol oynar (Harter 1993; Shaffer 1994). Sosyal karşılaştırmayı Rosenberg, özsaygının oluşumunu etkileyen etmen olarak belirtmektedir (Doğru ve Peker, 2004; 317). Kırsal bölgelerde bulunan ilköğretim okulları için sosyal etkinlik modeli olan bu çalışmada, öğrencilerin kendilerini akranları ile karşılaştırdıkları için özsaygıyı yükseltme çalışması olarak düşünülebilir.

İlköğretimin toplum ve birey için taşıdığı önem her türlü tartışmanın dışında tutulmaktadır. Çünkü, ilköğretim dönemi çocuk için gerçek fırsat eşitliği ve şanstır. Çocuğun yaşadığı topluma ait bir varlık ve öge olması ancak ilköğretim sayesinde olmaktadır. O yüzden de eğitimin bu kademesi, çoğu ülkede olduğu gibi Türkiyede de, "temel eğitim" olarak adlandırılmaktadır (Arslan, 1995).

Bu önemi nedeniyle ki, ilköğrenim hakkı Anayasanın 42. maddesinde olduğu gibi, hemen bütün ülke Anayasalarında garanti altına alınmış ve eğitimin bu kademesinin istisnasız herkese zorunlu ve parasız olduğu vurgulanmış, bunun sağlanmasının da devletlerin görevi olduğu belirtilmiştir. Rosovsky (1990; 99) "Dünya'da Temel Eğitim problemini çözersek, 3. dünya savaşını önleriz." diyerek ilköğretimin dünya barışı için de önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Öğretimin en önemli basamaklarından olan ilköğretim okullarında gerçek fırsat eşitliği her türlü imkanda eşitliğin sağlanmasıdır. Böylece bedenen ve ruhen sağlıklı bireyler yetiştirme olanağı bulunabilir. Bu noktadan hareketle araştırmanın amacı; kırsal bölgelerde bulunan ilköğretim

okullarında öğrenim gören öğrenciler için geliştirilen sosyal etkinlikler modelinin 2008-2009 öğretim yılı uygulamasının öğrenciler, öğretmenler görüşleri ve öğrencilerin özsayıları açısından değerlendirilmesidir.

Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Kırsal bölgelerde bulunan ilköğretim okulunda bulunan ve etkinliğe katılan öğrencilerin sosyal etkinlik hakkındaki görüşleri nasıldır?
2. Kırsal bölgelerde bulunan ilköğretim okulunda görev yapan eğitim çalışanlarının sosyal etkinlik hakkındaki görüşleri nasıldır?
3. Etkinliğe katılan öğrencilerle katılmayan öğrencilerin özsayı düzeyleri değişmekte midir?

YÖNTEM

Araştırma tarama modelinde, eylem araştırmasıdır. Eylem araştırması, sosyal durumun içindeki eylemin niteliğini geliştirmeyi amaçlayan sosyal durum çalışmasıdır (Eliot, 1991, akt: Aksoy, 2003; 477). Araştırmacının ilköğretim okul müdürlüğü yaptığı dönemlerde (2003-2007), projelendirerek çevre okullarda işbirliği içerisinde yürüttüğü sosyal etkinliklerin 2008-2009 öğretim yılında Tokat il Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından 23/03/2009 tarih; 5030 sayılı yönergeleştirmesi gereği müstakil (1-8) 27 köy-kasaba ilköğretim okulunda, 4 bölgede uygulanan sosyal etkinlikler, öğrencilerin ve eğitim çalışanlarının görüşleri açısından araştırılmıştır.

Kırsal bölgelerde bulunan ilköğretim okulları için uygulanan sosyal etkinlikler özetle aşağıda verilmektedir;

- Bu proje, İl/ilçe merkezlerinde bulunmayan müstakil (1-8) ilköğretim okullarını kapsamaktadır.
- Projede, Tokat il merkezine bağlı 27 köy/belde ilköğretim okulu yer almıştır.
- İlköğretim okulları buldukları yerleşim yerlerinin yakınlığına göre dört bölgeye ayrılmıştır.
- Her bölgeye 7 okul yer alacak şekilde gruplandırılmışlardır.
- Proje kapsamına alınan okul müdürleri ile toplantı yapılarak sosyal etkinlik projesi hakkında bilgi verilmiştir.
- Her bölgeden alınan bir okul müdürüyle yürütme kurulu seçilmiştir.
- Her bölgede bulunan okullar kendi grupları aralarında voleybol (kızlar, erkekler), basketbol (erkekler), futbol (erkekler), bilgi yarışmaları yaparak sıralanmışlardır.
- Her bir yarışma farklı köy/beldede yapılarak diğer köylerde bulunan öğrenciler ve eğitim çalışanları etkinliğin yapıldığı yerleşim yerine gitmişlerdir.
- Köy/belde muhtarları, belediye başkanları da etkinliklere destek vererek öğle yemeklerini vermişlerdir.
- Her kategoride (voleybol, basketbol, futbol, bilgi yarışması) grup birincileri kendi aralarında tekrar yarışarak derecelere girmişlerdir.

Çalışma Grubu: Araştırmanın çalışma grubunu Tokat ili merkeze bağlı 27 müstakil köy ilköğretim okulu oluşturmaktadır. 27 okulda 388 eğitim çalışanı (yönetici, öğretmen); 2750'si kız, 2770'i erkek olmak üzere toplam 5520 öğrenci bulunmaktadır. Etkinliklerde, 333 kız, 509'u erkek olmak üzere toplam 842 öğrenci çeşitli dallarda okullarını temsil ederek görev almışlardır. Öğrenci genel oranı ile etkinlikte görev alan öğrenci oranları Tablo 1'de verilmiştir:

Tablo 1. Etkinlik kapsamındaki okullar ve etkinliğe katılan öğrencilerin oranları

Genel Öğrenci sayısı			Etkinliğe katılan öğrenci sayısı		
kız	erkek	toplam	kız	erkek	toplam
2750	2770	5520	333	509	842
% 49.9	50.1	100	12	19	15

Tablo 1 incelendiğinde okullardaki erkek öğrencilerle kız öğrencilerin sayılarının birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Toplam 5520 öğrenciden 842'si yani % 15'i bu etkinlikte görev yapmışlardır. Erkek öğrencilerin görev alma oranı % 19; kız öğrencilerin görev alma oranı % 13'tür. Erkek öğrencilerin sayısının fazla olmasında etkinliklerde futbol ve basketbol kategorilerinin yer alması dolayısıyla bu alanlarda sadece erkek öğrencilerin katılmalarındandır.

Sosyal etkinliklere ilişkin değerlendirme yapmak üzere çalışma grubunda bulunan okulların tamamı üzerinde çalışılırken etkinliğe katılan öğrencilerden ve eğitim çalışanlarından örneklem

alınmıştır. Çalışma grubunda bulunan öğrenci ve eğitim çalışanlarından seçkisiz eleman örnekleme yöntemiyle % 50'si örnekleme alınmıştır. Örnekleme alınan öğrenci ve öğretmen grubuna hazırlanan anketler dağıtılmıştır. Değerlendirmeye alınan anket, öğrencilerde 328; eğitim çalışanlarında 154'tür.

Veri toplama aracı: Veri toplama aracı olarak öğrenciler için ve eğitim çalışanları için ayrı ayrı iki anket geliştirilmiştir. Eğitim çalışanları için ve öğrenciler için hazırlanan anketler, ilköğretim okulları sosyal etkinlikler yönetmeliği esas alınarak hazırlanmıştır. Anketlerin geçerlik çalışması için Gaziosmanpaşa Üniversitesi eğitim bilimleri ve ilköğretim bölümlerinde görev yapan 10'u öğretim üyesi, 5'i öğretim görevlisi olmak üzere 15 öğretim elemanından uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşü sonrasında 22 maddelik öğrenci anketi 17 maddeye düşürülmüş, 25 maddelik olan eğitim çalışanı anketi 27'ye çıkarılmıştır. Türkçe bölümünde görev yapan 2 öğretim üyesi ve ilköğretim okullarında çalışan 5 Türkçe öğretmeni de anketlerde bulunan maddeleri anlam yönüyle inceleyerek görüşleri alınmıştır. Verilerin toplanmasında etkinliğe katılan okul müdürleri büyük titizlik göstermişlerdir.

Etkinliğe katılan öğrencilerle katılmayan öğrencilerin özsaygı durumlarına Coopersmith tarafından geliştirilen, Pişkin (1996) tarafından lise öğrencilerine uygulanan ve iç tutarlık katsayısı, .76 bulunan Özsaygı Envanterinin kısa formu kullanılmıştır. Bu çalışmada da envanterin iç tutarlık katsayısı; .75 olarak bulunmuştur. Eğitim çalışanları ve öğrenciler için hazırlanan anketlerin iç tutarlık katsayısı öğrenci anketinde .79, eğitim çalışanların anketinde .94 olarak bulunmuştur

Verilerin analizi: Verilerin analizinde öğrencilerin ve öğretmenlerin etkinliğe ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesinde frekans, ortalama, yüzde kullanılmıştır. Etkinliğe katılan ve katılmayan öğrencilerin özsaygı puanlarındaki farklılaşma t testi ile kontrol edilmiştir. Araştırmada kullanılan bağımlı değişken sürekli, bağımsız değişken süreksiz ve iki düzeye sahip olduğundan ayrıca veri parametrik istatistiklerin varsayımlarını (normal dağılım, varyansların eşitliği gibi) karşıladığından dolayı çalışmada parametrik istatistiklerden bağımsız t testi kullanılmıştır.

BULGULAR

1. Öğrencilerin Sosyal Etkinliklere İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin sosyal etkinliklere ilişkin hazırlanan ankete vermiş oldukları yanıtlara göre her bir maddeye ait frekans ve yüzdelik değerleri tablo 2'de verilmektedir.

Tablo 2. Öğrencilerin sosyal etkinliklere ilişkin görüşleri

Anket Maddeleri n=328	Öğrencilerin katılma düzeyleri										Açıklama (düzey)		
	hiç		kısmen		orta		çoğunlukla		tamamen		$\bar{x}$	s	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1 Bu etkinlikler beni çok mutlu etti	21	6,4	9	2,7	23	7,0	30	9,1	245	74,7	4,42	1,14	tamamen
2 Bu etkinliklerle kendimi daha iyi tanıyabileceğime inanıyorum	23	7,0	25	7,6	49	14,9	74	22,6	157	47,9	3,96	1,25	çoğunlukla
3 Bu etkinlikler kendime güvenimi arttırdığına inanıyorum	19	5,8	28	8,5	32	9,8	71	21,6	178	54,3	4,10	1,22	çoğunlukla
4 Bu etkinlikler değerli olduğumu hissettirdi	27	8,2	32	9,8	50	15,2	70	21,3	149	45,4	3,85	1,31	çoğunlukla
5 Öğretim yılı boyunca bu etkinlikleri bekledim	42	12	40	12,2	47	14,3	55	16,8	144	43,9	3,66	1,45	çoğunlukla
6 Etkinlikleri hazırlayan öğretmenlerimiz eğitimimizi düşünmektedirler	21	6,4	19	5,8	20	6,1	30	9,1	238	72,6	4,35	1,21	tamamen
7 Bu etkinliklerden sonra okulumu daha çok seviyorum	32	9,8	20	6,1	43	13,1	63	19,2	170	51,8	3,97	1,33	çoğunlukla
8 Okulumu temsil ettiğime göre başarılıyım demektir	31	9,5	41	12,5	36	11	79	24,1	141	43	3,78	1,36	çoğunlukla
9 Diğer okulları görmek	20	6,1	11	3,4	28	8,5	35	10,7	234	71,3	4,37	1,15	tamamen

	benim için güzel bir etkinlik													
10	Farklı köylerden arkadaşlarım olması beni mutlu etti	20	6,1	24	7,3	18	5,5	40	12,2	226	68,9	4,30	1,22	tamamen
11	Bu etkinliklerin gerekli olmadığını düşünüyorum	119	36,3	23	7,0	29	8,8	23	7,0	134	40,9	1,95	1,46	kısmen
12	Yarışmalarda kaybetmek beni üzmüştür	92	28	48	14,6	54	16,5	40	12,2	94	28,7	3,42	1,53	orta
13	Yarışmalarda kaybetmek beni üzmemiştir	155	47,3	27	8,2	41	12,5	30	9,1	75	22,9	2,52	1,66	orta
14	Yarışmalarda kazanmak beni gururlandırmıştır	18	5,5	21	6,4	20	6,1	38	11,6	231	70,4	4,35	1,18	tamamen
15	Önemli olan yarışmaktı, kazanmak daha sonra gelir benim için	29	8,8	25	7,6	51	15,5	48	14,6	175	53,4	3,96	1,33	çoğunlukla
16	Bu etkinliklerin gelecek yıl da devam etmesini isterim	20	6,1	16	4,9	13	4,0	31	9,5	248	75,6	4,43	1,16	tamamen
17	Bu etkinlikler esnasında ailemin desteğini gördüm	44	13,4	27	8,2	40	12,2	39	11,9	178	54,3	3,85	1,47	çoğunlukla
	Toplam											3,88	,62	

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, görüşlere ilişkin maddelerin frekans, yüzdelik ve ortalamaları dikkate alındığında büyük bir çoğunluğu “**tamamen**” düzeyinde katıldıkları anket maddeleri tablo3’te verilmektedir.

Tablo 3. Öğrencilerin tamamen düzeyinde katıldıkları maddeler

Madde No	Öğrencilerin tamamen düzeyinde katıldıkları maddeler
1	Bu etkinlikler beni çok mutlu etti
6	Etkinlikleri hazırlayan öğretmenlerimiz eğitimimizi düşünmektedirler
9	Diğer okulları görmek benim için güzel bir etkinlik
10	Farklı köylerden arkadaşlarım olması beni mutlu etti
14	Yarışmalarda kazanmak beni gururlandırmıştır
16	Bu etkinliklerin gelecek yıl da devam etmesini isterim.

Tablo 3 incelendiğinde öğrenciler bu etkinlikten dolayı başka köylerdeki okulları görmelerinin kendilerini mutlu ettiğini, bu okullarda arkadaşları olduğundan dolayı mutlu olduklarını, öğretmenlerinin kendi eğitimlerini düşündüklerini, bu etkinliklerin devamlı olmasını, yarışmalarda kazanmanın kendilerini mutlu ettiklerini ifade etmektedirler. Bu açıdan bakıldığında çocuklar dışarıya açılmak istediklerini, başka okulları görmek istedikleri ve kendilerini diğer okullarda bulunan akranlarıyla kıyaslamak istedikleri söylenebilir.

Sosyal etkinliklere ilişkin öğrenci görüşlerine ilişkin maddelerin frekans, yüzdelik ve ortalamaları dikkate alındığında öğrencilerin “**çoğunlukla**” düzeyinde katıldıkları anket maddeleri tablo4’te verilmektedir.

Tablo 4. Öğrencilerin çoğunlukla düzeyinde katıldıkları maddeler

Madde No	Öğrencilerin çoğunlukla düzeyinde katıldıkları maddeler
2	Bu etkinliklerle kendimi daha iyi tanıyabileceğime inanıyorum
3	Bu etkinlikler kendime güvenimi arttırdığına inanıyorum
4	Bu etkinlikler değerli olduğumu hissettirdi
5	Öğretim yılı boyunca bu etkinlikleri bekledim
7	Bu etkinliklerden sonra okulumu daha çok seviyorum
8	Okulumu temsil ettiğime göre başarılıyım demektir
15	Önemli olan yarışmaktı, kazanmak daha sonra gelir benim için
17	Bu etkinlikler esnasında ailemin desteğini gördüm

Tablo 4 incelendiğinde öğrenciler bu etkinlikleri öğretim yılı boyunca beklediklerini, etkinliklerin kendisini başarılı, değerli hissettirdiği ve özgüvenini artırdığı, bu etkinliklerin okulunu daha çok sevdiğini, başarılı olduklarını, yarışmanın kendileri için önemli olduğu görüşlerine çoğu zaman düzeyinde katıldıklarını ifade etmektedirler. Ailelerinin desteklerini alıp almadıkları konusunda biraz çekimser oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin “orta” düzeyinde katıldıkları anket maddesi; “Yarışmalarda kaybetmek beni üzmüştür” maddesidir. Öğrenciler bu maddeyi “Yarışmalarda kaybetmek beni üzmemiştir” maddesine “kısmen” katıldıklarını ifade ederek doğrulamışlardır.

Öğrenciler, “Bu etkinliklerin gerekli olmadığını düşünüyorum” maddesine “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirerek sosyal etkinlikleri istediklerini belirtmektedirler.

Genel olarak bakıldığında öğrenciler bu etkinliklerden (x=3,883) çoğu zaman düzeyinde memnun olduklarını ancak kaybetmekten üzüntü duyduklarını ifade etmeleri anlamlı görülmektedir.

2. Eğitim Çalışanlarının Sosyal Etkinlikler Hakkındaki Görüşleri

Eğitim çalışanlarının sosyal etkinliğe ilişkin görüşleri tablo 5’de verilmektedir.

Tablo 5. Eğitim çalışanlarının sosyal etkinliğe ilişkin görüşleri

Md No	Öğretmenlerin sosyal etkinliğe ilişkin görüşleri n=154												Açıklama (düzey)
	hiç		kısmen		orta		çoğunlukla		tamamen		$\bar{x}$	s	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1	1	,6	16	10,4	25	16,2	58	37,7	54	35,1	3,961	,995	çoğunlukla
2	2	1,3	10	6,5	22	14,3	61	39,6	59	38,3	4,071	,950	çoğunlukla
3	1	,6	19	12,3	33	21,4	58	37,7	43	27,9	3,798	1,005	çoğunlukla
4	2	1,3	6	3,9	15	9,7	64	41,6	67	43,5	4,220	,872	tamamen
5	2	1,3	12	7,8	35	22,7	56	36,4	49	31,8	3,896	,984	çoğunlukla
6	-	-	5	3,2	18	11,7	54	35,1	77	50	4,318	,806	tamamen
7	4	2,6	11	7,1	27	17,5	64	41,6	48	31,2	3,915	1,002	çoğunlukla
8	8	5,2	18	11,7	39	25,3	57	37	32	20,8	3,564	1,102	çoğunlukla
9	1	,6	6	3,9	32	20,8	55	35,7	60	39	4,084	,899	çoğunlukla
10	3	1,9	12	7,8	29	18,8	57	37	53	34,4	3,941	1,011	çoğunlukla
11	1	,6	9	5,8	18	11,7	66	42,9	60	39	4,136	,886	çoğunlukla
12	2	1,3	14	9,1	36	23,4	61	39,6	41	26,6	3,811	,975	çoğunlukla
13	-	-	12	7,8	32	20,8	61	39,6	49	31,8	3,954	,917	çoğunlukla
14	-	-	12	7,8	22	14,3	55	35,7	65	42,2	4,123	,931	çoğunlukla
15	-	-	9	5,8	14	9,1	51	33,1	80	51,9	4,311	,867	tamamen
16	-	-	13	8,4	22	14,3	56	36,4	63	40,9	4,097	,941	çoğunlukla
17	-	-	5	3,2	19	12,3	60	39,0	70	45,5	4,266	,800	tamamen
18	1	,6	3	1,9	13	8,4	36	23,4	101	65,6	4,513	,785	tamamen
19	37	24	20	13	22	14,3	37	24	38	24,7	2,883	1,529	orta
20	3	1,9	12	7,8	15	9,7	31	20,1	93	60,4	4,292	1,053	tamamen
21	9	5,8	15	9,7	24	15,6	50	32,5	56	36,4	3,837	1,190	çoğunlukla
22	7	4,5	5	3,2	25	16,2	55	35,7	62	40,3	4,039	1,053	çoğunlukla
23	2	1,3	3	1,9	28	18,2	49	31,8	72	46,8	4,207	,897	tamamen
24	2	1,3	6	3,9	7	4,5	38	24,7	101	65,6	4,493	,857	tamamen
25	7	4,5	20	13	40	26	42	27,3	45	29,2	3,636	1,164	çoğunlukla
26	1	,6	7	4,5	16	10,4	48	31,2	82	53,2	4,318	,883	tamamen
27	9	5,8	7	4,5	17	11	41	26,6	80	51,9	1,876	1,178	kısmen
Toplam											4,039	,640	

Tablo 5’te görüldüğü üzere eğitim çalışanlarının sosyal etkinlikler için görüşlerine madde madde bakıldığında genellikle frekansı tamamen ve çoğu zaman düzeyinde olduğu görülmektedir. Maddeler incelendiğinde eğitim çalışanlarının “tamamen” düzeyinde katıldıkları anket maddeleri tablo 6’da verilmektedir.

Tablo 6. Eğitim çalışanlarının tamamen düzeyinde katıldıkları maddeler

M.N.	Öğretmenlerin tamamen düzeyinde katıldıkları maddeler
4	Bu etkinliklerle öğrencilerin yeteneklerini geliştirebileceklerine inanıyorum
6	Bu etkinliklerle öğrencilerin kendilerine güven duyacaklarına inanıyorum
15	Bu etkinliklerle öğrencilerin hayatta kaybetmenin de kazanmanın da olabileceğini öğrenmelerine yardımcı olacağına inanıyorum
17	Bu etkinliklerle öğrencilerin başkalarıyla iş birliği içinde çalışma tutumlarını artıracığına inanıyorum
18	Bu etkinliklerin öğrencinin sosyalleşmesine olumlu katkıda bulunacağını düşünüyorum
20	Bu etkinlikler için ayrı bir ödenek ayrılması düşüncesindeyim
23	Bu etkinlikler okulun iklimine olumlu katkıda bulunacağını düşünüyorum.
24	Kendi çocukluğumda da bu tür etkinlikler içinde yer almak isterdim
26	Bu etkinliklerle öğrencilerin okullarını daha çok seveceklerini düşünüyorum

Tablo 6 incelendiğinde eğitim çalışanları, bu etkinliklerin öğrencilerin kendilerine ve çevrelerine güvenlerini artıracığı; yeteneklerini geliştireceği; hayatı tanıyacakları; işbirliği, planlı çalışmayı, girişimciliği, yeni durumlara ayak uydurmayı, hoşgörüyü öğrenecekleri; okullarını daha çok sevecekleri; sosyalleşmelerine katkıda bulunacağı; kendilerini daha iyi tanıyabilecekleri; bu etkinliklerin kendi çocukluklarında da bu tür etkinliklerini olmasını istedikleri, öğretmenler kendilerini iş doyumunu açısından olumlu etkilediğini belirtmektedirler. Eğitim çalışanlarının yukarıdaki görüşleri incelendiğinde, kırsal bölgelerde yapılacak sosyal etkinliklerin öğrencilerin temel eğitimde olumlu davranış kazanmalarına destek vereceği görülmektedir. Ayrıca eğitim çalışanlarının kendi çocukluklarında bu tür etkinlikler içerisinde bulunmadıklarını da söyleyebiliriz.

Maddeler incelendiğinde eğitim çalışanlarının “**çoğunlukla**” düzeyinde katıldıkları anket maddeleri tablo 7’de verilmektedir.

Tablo 7. Eğitim çalışanlarının çoğunlukla düzeyinde katıldıkları maddeler

M.N.	Eğitim çalışanlarının çoğunlukla düzeyinde katıldıkları maddeler
1	Bu etkinliklerle öğrencilerin insan haklarına saygı duymayı geliştireceklerine inanıyorum
2	Bu etkinliklerle öğrencilerin kendini daha iyi tanıyabileceklerine inanıyorum
3	Bu etkinliklerle öğrencilerin bireysel hedeflerini belirleyebilmelerine yardım edeceğine inanıyorum
5	Bu etkinliklerle öğrencilerin yeteneklerini kendisinin ve toplumun yararına kullanabilmelerine yardımcı olacağına inanıyorum.
7	Bu etkinliklerle öğrencilerin çevresindekilere güven duyabileceklerine inanıyorum.
8	Bu etkinliklerle öğrencilerin planlı çalışma alışkanlığı edinmelerine yardımcı olacağına inanıyorum.
9	Bu etkinliklerle öğrencilerin girişimci olabilme yeteneklerine yardımcı olacağımı düşünüyorum
10	Bu etkinliklerle öğrencilerin serbest zamanlarını verimli değerlendirebileceklerine inanıyorum.
11	Bu etkinliklerle öğrencilerin yeni durum ve ortamlara uyabileceklerine inanıyorum.
12	Bu etkinliklerle öğrencilerin bireysel farklılıklara saygıda yardımcı olacağımı düşünüyorum.
13	Bu etkinlikler öğrencilerin hoşgörü geliştirmelerine katkıda bulunacağına inanıyorum.
14	Bu etkinliklerle öğrencilerin aldığı görevi istekle yapabilmelerine yardımcı olacağına inanıyorum.
16	Bu etkinliklerle öğrencilerin sorumluluk sahibi insanlar olmasına yardımcı olacağına inanıyorum.
21	Bu etkinlikler eğitim çalışanlarının iş doyumuna katkısı olacağımı düşünüyorum.
22	Bu etkinlikler öğrencileri öğretim yılı içinde olumlu motive ettiğine inanıyorum.
25	Bu etkinliklerin öğrenci velileri tarafından olumlu algılandığını düşünüyorum

Tablo 7 incelendiğinde eğitim çalışanları, yapılan sosyal etkinliklerin çocukların kendilerini tanımalarına, planlı olmalarına, hedefler koymalarına, hoşgörü geliştirmelerine, sorumluluk sahibi

olmalarına, öğrencilerin her türlü motivasyonlarını artıracığına, zamanlarını daha iyi kullanmalarına, çevresine güven duyacaklarına, ortama uyum noktasında yardımcı olacağına inandıklarını aynı zamanda kendilerinin de iş doyumuna katkısının olduğunu vurgulamaktadırlar. Bu bulgu, Çoban ve diğerlerinin,(2003). “spor yapınca motivasyonun arttığı bulgusunu desteklemektedir.

Öğretmenler, “Bu etkinliklerin okul için maddi bir yük getirdiğini düşünüyorum” maddesine karasız görüş bildirdikleri görülmektedir.

Anketin 27. maddesinde eğitim çalışanlarının görüşleri incelendiğinde, öğrenciler için düzenlenen sosyal etkinliklerini genelde onların eğitimi adına olumlu bulurlarken, öğretimi de olumsuz yönde etkilediği görüşünde oldukları görülmektedir. Bu durum, sosyal etkinliklerinin yapılış tarihi ve süresinin öğrencilerin dönem içi yazılı yoklama dönemine rastlamasıyla açıklanabilir.

Genel olarak bakıldığında eğitim çalışanları (x=4,039) çoğu zaman katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

3. Sosyal Etkinliklerin Öğrenci Özsaygısı Üzerine Etkisi

Sosyal etkinliklerin öğrencilerde özsaygı oluşumuna etki edip etmediğini anlamak üzere Coopersmith’in “Özsaygı Envanteri”, sosyal etkinliklere katılan öğrencilerle katılmayan öğrencilere uygulanmıştır. Sosyal etkinliklere katılan ve katılmayan öğrencilerin özsaygı durumlarına ilişkin bulgular tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Etkinliklere katılan öğrencilerle katılmayan öğrencilerin özsaygı durumları

Etkinliklere katılma durumu	N	x	Ss	t	p
Katılan öğrenciler	46	19,826	2,506	8,349	,000*
Katılmayan öğrenciler	47	14,234	3,806		

*p<.05

Tablo 8’de sosyal etkinliklere katılan öğrencilerle katılmayan öğrencilerin özsaygı sonuçlarına ilişkin t testi bulguları verilmektedir. Buna göre, etkinliklere katılan öğrencilerle katılmayan öğrencilerin özsaygı derecelerinde katılanların lehine anlamlı bir fark görülmektedir (t=8,349, p<.05). Bu durum, öğrencilerin sosyal etkinliğe katılarak kendilerine olan saygılarının artmasıyla ve bu etkinliklere katılan öğrencilerin daha sosyal olmaları dolayısıyla kendilerine yönelik olarak saygılarının da daha yüksek olmasıyla açıklanabilir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Sosyal etkinliğe katılan öğrenci sayılarına bakıldığında; 27 okulda 388 eğitim çalışanı (yönetici, öğretmen); 2750’si kız, 2770’i erkek olmak üzere toplam 5520 öğrenciden, etkinliklerde, 333’ü kız, 509’u erkek olmak üzere toplam 842 öğrenci çeşitli dallarda okullarını temsil ederek görev almışlardır. Etkinlik esnasında gözlemlenmiştir ki öğrenci sayıları 150’nin altında olan okulların yaklaşık yarısı bu etkinliklere katılarak okulda yoğun bir eğitim ortamı oluşturulmuştur. Bu durum okulda bir iç hareketlenmeye neden olmuştur.

Öğrenciler bu etkinlikten dolayı başka köylerdeki okulları görmelerinin kendilerini mutlu ettiğini, bu okullarda arkadaşları olduğundan dolayı mutlu olduklarını, öğretmenlerinin kendi eğitimlerini düşündüklerini, bu etkinliklerin devamlı olmasını, yarışmalarda kazanmanın kendilerini mutlu ettiklerini *tamamen katılıyorum* düzeyinde ifade etmektedirler. Bu açıdan bakıldığında çocuklar dışarıya açılmak istediklerini, başka okulları görmek istediklerini ve kendilerini diğer okullarda bulunan akranlarıyla kıyaslamak istedikleri söylenebilir.

Öğrenciler bu etkinlikleri öğretim yılı boyunca beklediklerini, etkinliklerin kendisini başarılı, değerli hissettirdiği ve özgüvenini artırdığı, bu etkinliklerin okulunu daha çok sevdiğini, başarılı olduklarını, yarışmanın kendileri için önemli olduğu görüşlerine *çoğunlukla katıldıklarını* ifade etmektedirler. Öğrencilerin görüşlerinden hareketle yapılan sosyal etkinliklerin öğrencide başarı güdüsü geliştirmesi yönünde olumlu katkı sağladığı, özgüven, özsaygı kazandırdığı, yıl boyunca bir beklenti içerisine girdiğini belirtmektedirler. Öğrenciler ailelerinin desteklerini orta düzeyde aldıklarını ifade etmektedirler. Aileler için akademik başarı önce geldiği düşünülürse bu yadırganacak bir durum olmadığı görülmektedir. Ailelere özellikle ilköğretim kademesinde çocukların gelişim özellikleri de dikkate alınarak sosyal etkinliklerle eğitim ortamı oluşturmanın önemi anlatılabilir.

Öğrencilerin “orta” düzeyinde katıldıkları anket maddesi; “Yarışmalarda kaybetmek beni üzmüştür” maddesidir. Öğrenciler bu maddeyi “Yarışmalarda kaybetmek beni üzmemiştir” maddesine “kısmen” katıldıklarını ifade ederek doğrulamışlardır. Öğrenciler sosyal etkinliklere kazanmak,

kaybetmek anlamında anlamlar yükledikleri görülmektedir. Etkinlik esnasında gözlemlenmiştir ki, etkinliğe katılan eğitim çalışanları da (öğretmen, yönetici) benzer davranışlar sergilemektedir. Bu durum, sonuç odaklı toplum kültürümüzle açıklanabilir. Bu davranışları ulusal spor karşılaşmalarında da görmek bu düşünceyi doğrulamaktadır. Sporun asıl amacının kaybetmek, kazanmak değil Yetim (2000)'in de belirttiği gibi beden ve ruh sağlığı kazanmak ve kişilik oluşumuna katkıda bulunmak olduğunu eğitimcilerde de kazandırmak gerekli görülmektedir.

Öğrenciler, “Bu etkinliklerin gerekli olmadığını düşünüyorum” maddesine “*katılmıyorum*” düzeyinde görüş bildirerek sosyal etkinlikleri istediklerini belirtmektedirler. Kırsal bölgelerdeki öğrenciler için yıl boyunca bekledikleri bu etkinlikler öğrenciler için ayrı birer motivasyon kaynağı olduğu görülmektedir. Önerilen ve uygulanan sosyal etkinlikler kullanılarak öğrencileri beklenti içerisine sokularak diğer alanlarda da motivasyon sağlanabilir. Beklentinin birey için motivasyon kaynağı olduğunu Vroom'da ifade etmektedir. Vroom'un beklenti kuramına göre bir insanın güdülenmesi, belli bir davranışın amaca ulaştıracağı beklentisiyle, o bireyin amaca verdiği önemin çarpımına eşittir. Yani $\text{motivasyon} = \text{bireyin ödülü arzulanma derecesi} \times \text{bekleyiş}$ (Akat & Budak & Budak, 1994). Öğrenciler yıl sonu sosyal etkinlikler için beklenti içerisine sokularak kendilerinden istenen davranışları sergilemesi sağlanabilir.

Eğitim çalışanları, sosyal etkinliklerin öğrencilerin kendilerine ve çevrelerine güvenlerini artıracığı; yeteneklerini geliştireceği; hayatı tanıyacakları; işbirliği, planlı çalışmayı, girişimciliği, yeni durumlara ayak uydurmayı, hoşgörüyü öğrenecekleri; okullarını daha çok sevecekleri; sosyalleşmelerine katkıda bulunacağı; kendilerini daha iyi tanıyabilecekleri; bu etkinliklerin kendi çocukluklarında da bu tür etkinliklerini olmasını istedikleri, öğretmenler kendilerini iş doyumunu açısından olumlu etkilediğini belirtmektedirler. Ayrıca eğitim çalışanlarının kendi çocukluklarında bu tür etkinlikler içerisinde bulunmadıklarını da söyleyebiliriz.

Eğitim çalışanları, yapılan sosyal etkinliklerin çocukların kendilerini tanımalarına, planlı olmalarına, hedefler koymalarına, hoşgörü geliştirmelerine, sorumluluk sahibi olmalarına, öğrencilerin her türlü motivasyonlarını artıracığına, zamanlarını daha iyi kullanmalarına, çevresine güven duyacaklarına, ortama uyum noktasında yardımcı olacağına inandıklarını aynı zamanda kendilerinin de iş doyumuna katkısının olduğunu vurgulamaktadırlar.

Eğitim çalışanlarının yukarıdaki görüşleri incelendiğinde, kırsal bölgelerde yapılacak sosyal etkinliklerin öğrencilerin temel eğitimde olumlu davranış kazanmalarına destek vereceği görülmektedir. Bu da kırsal bölgelerde yapılan sosyal etkinliğin, Resmi Gazete (2005) de yayınlanan “İlköğretim Ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği”nden yer alan amaçlar ulaştığını göstermektedir. Ayrıca Özyürek, (2001)'in de ifade ettiği gibi bu etkinliklerle öğrencilerin gelişim dönemlerinde bir takım ihtiyaçlarını karşıladıklarını söyleyebiliriz.

Öğretmenler, “Bu etkinliklerin okul için maddi bir yük getirdiğini düşünüyorum” maddesine karasız görüş bildirdikleri görülmektedir. İlköğretim okullarının doğrudan kullanabilecekleri bir ödeneğinin olmaması özellikle kırsal bölgelerdeki okullar için büyük bir sorun olarak görülmektedir. Yapılan sosyal etkinliklerin tüm masrafı köylülerin katkısı, eğitim çalışanlarının desteği ile karşılanmıştır.

Anketin 27. maddesinde eğitim çalışanlarının görüşleri incelendiğinde, öğrenciler için düzenlenen sosyal etkinliklerini genelde onların eğitimi adına olumlu bulurlarken, öğretimi de olumsuz yönde etkilediği görüşünde oldukları görülmektedir. Bu durum, sosyal etkinliklerinin yapılış tarihi ve süresinin öğrencilerin dönem içi yazılı yoklama dönemine rastlamasıyla açıklanabilir.

Genel olarak bakıldığında eğitim çalışanları ($x=4,039$) çoğu zaman katılmıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bu etkinlikler esnasında eğitim çalışanları gönüllü olarak herhangi bir egzersiz ücreti almadan takımlar çalıştırmışlardır. Üstüne kendileri maddi katkıda bulunmuşlardır. Aynı zamanda da öğretimi aksatılmamasına da azami özen gösterilmiştir. Hem enerji, hem de maddiyat sağlayarak yürüttükleri çalışmalardan bu derece memnunluk göstermeleri kırsal bölgelerde bulunan okulları kendi şartları içerisinde daha samimi bir ortam içerisinde olmalarıyla açıklanabileceği gibi, daha genç kuşak eğitimcilerin yer aldığı kırsal bölgelerdeki eğitimcilerin bu örnek davranışı Türk Eğitim Sistemi adına olumlu bir geleceği de düşündürmektedir.

Sosyal etkinliklere katılan öğrencilerle katılmayan öğrencilerin özsaygı derecelerinde katılanların lehine anlamlı bir fark görülmektedir. Sosyal etkinliklere katılan öğrenciler kendilerini akranlarıyla kıyaslarak sosyal karşılaştırmalar yapar. Sosyal karşılaştırmayı Rosenberg, özsaygının

oluşumunu etkileyen etmen olarak belirttiğine (Doğru ve Peker, 2004; 317) göre bu tür etkinlikler bireyde özsaygıyı artırıcı çalışmalar olarak düşünülebilir.

Bu araştırmanın konusu olan sosyal etkinlik modeli,(bkz, yöntem bölümü) kırsal yerleşim bölgelerinde bulunan okullarda uygulanabilir. Yapılan sosyal etkinlikler öğrenciler için ayrı bir motivasyon kaynağı olabilir. Yapılan etkinliklerle öğrencilerin okullarını daha çok sevmesine katkıda bulunulabilir. Kırsal bölgelerde bulunan okullar için yapılacak sosyal etkinlik il/ilçe milli eğitim müdürlüklerince maddi, manevi desteklenebilir. Kırsal bölgelerde yapılacak olan sosyal etkinliklerin zamanlaması öğretimi aksatmayacak şekilde düzenlenebilir. Ayrıca sosyal etkinliğe katılan ve katılmayan öğrencilerin akademik başarıları incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Arslan, M. (1995). Türkiye de Cumhuriyetten Günümüze İlköğretimde Program Geliştirme Çalışmaları , *Çağdaş Eğitim Dergisi*, Sayı:209.
- Akat, İ. & Budak, G. & Budak, G. (1994). İşletme Yönetimi. İstanbul Beta Yayınları, No: 499.
- Aksoy, N. (2003). Eylem Araştırması: Eğitimsel Uygulamaları İyileştirme ve Değiştirmede Kullanılacak Bir Yöntem. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*. Sayı 36, ss. 474-489. Pegem Yayıncılık. Ankara.
- Binbaşoğlu, C. (2000). *Okulda Ders Dışı Etkinlikler*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, s.9.
- Bar-Tal, D. (1982). Sequential development of helping behavior: A cognitive learning approach. *Developmental Review*, 2, 101-124.
- Canbay, A. (2007). İlköğretim Okullarında Sosyal Etkinlikler Ve Müzik Kulübünün Önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı, 174. Ss; (162-170).
- Çoban, S.Devicioğlu, G. Güler, O. Zirek, M. Sarıkaya, M.Turan, Okul Takımlarında Faaliyet Gösteren Sporcu Öğrencilerin Faaliyet Amaçları Ve Beklentileri Üzerine Bir Çalışma (Elazığ İli Örneği),*Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi*, 2003,Ankara s.396-404.
- Doğru, N. & Peker, R.(2004). Özsaygı Geliştirme Programının Lise Dokuzuncu Sınıf Öğrencilerinin Özsaygı Düzeylerine Etkisi. *Eğitim Fakültesi Dergisi XVII* (2), 315-328
- Duruhan, K., Demir, S. (2005). Resmi Ve Özel İlköğretim Okullarındaki Eğitimci Kol Çalışmalarının Amaçlarına Ulaşma Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri (Kayseri İli Örnekleme). *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı : 19 Yıl : 2005/2 (175-185 s.)*
- Froming, W. J., Allen, L., & Jensen, R. (1985). Altruism, role-taking, and self-awareness: The acquisition of norms and governing altruistic behavior. *Child Development*, 56, 1223-1228.
- Gültekin, M. (2007). İlköğretim Öğretmenlerinin İlköğretimde Kutlanan Belirli Gün Ve Haftaların Gerekliliği Ve İşe Vurukluğu Konusundaki Görüşleri: (Eskişehir İli Örneği). *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı, 174. Ss; (72-87).
- Harter, S. (1993). Causes and Consequences of Low Self-Esteem in Children and Adolescents. R. F. Baumeister (ed.). *Self-Esteem: The Puzzle of Low Self Regard*. 87-115. New York: Plenum.
- Oliner, S. P. & Oliner, P. M. (1988). *The altruistic personality: Rescuers of Jews in Nazi Europe*. New York: Free Press.
- Oral, G. (2002). İlköğretimde Öğrencilerin Sosyal Katılımını Özendirmeye Yönelik Bir Program. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi Cilt 19(2)*.
- Özyürek, M. (2001). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Karatepe yayınları.
- Pişkin, M. (1996). Türk ve İngiliz Lise Öğrencilerinin Benlik Saygısı Yönünden Karşılaştırılması. *III. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi*. 15-16 Nisan 1996 ; Çukurova Üniversitesi, Adana. 1-11
- Resmi Gazete (2005). Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği.
- Rosovski H. (1990). *Üniversite*. Çev: Süreyya Ersoy. Tubitak Yayınları.14.Basım.
- Shaffer, D. R. (1994). *Social and Personality Development*. California: Brooks/Cole.
- Turan S. Garan, Ö. (2008). Kırsal Kesimde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Matematik Öğretiminde Karşılaştıkları Güçlükler. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı, 177. Ss; (116-128).
- Üste, B. (2007). İnsan Hakları Eğitimi Ve İlköğretimdeki Önemi. *Ege Akademik Bakış*. 7(1) 2007: 295-310.
- Varış, F. (1993). Program geliştirmeye sistematik yaklaşım. *Eğitimde Bilimlerinde Çağdaş Gelişmeler*. (Editör: Ayhan Hakan) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları.
- Worzbytt, J.C ve O'Rourke, K. (1989). *Elementary School Counseling. A Blueprint for Today and Tomorrow*. West Kilgore Avenue. Accelerated Development Inc.
- Yetim, A.A. (2000). *Sosyoloji ve Spor*, Topkar Matbaacılık, Ankara.
- Yüksel, G. (2003). İlköğretim Öğrencilerinin Gelişim Alanları, Gelişim Alanlarının İşaretçisi Olan İhtiyaçlar ve Geliştirilmesi Gereken Beceriler: Bu Süreçte Rehber Öğretmenin İşlevleri: Kurumsal Bir İnceleme. *Milli Eğitim Dergisi*. Sayı 159. <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/159/gyuksel.htm>. erişim tarihi; 18.08.200